

โปรดเกล้าฯ ให้ตราพระธรรมนูญศาลยุติธรรม
 แต่พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความแพ่งไว้คัก
 ไปดังนี้ แต่กฎหมายบทใดที่เกี่ยวกับอำนาจ
 ศาลต่าง ๆ แต่วิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งได้
 ประกาศมาแล้วก่อน บทใดมีข้อความขัดขวาง
 ต่อพระราชบัญญัตินี้ ให้ยกเลิกเสียทั้งสิ้น
 ตั้งแต่วันที่ได้อำนาจใช้พระราชบัญญัตินี้สืบไป
 ประกาศมาณวันที่ ๑ มิถุนายน รัตน
 โกสินทร์ ศก ๑๒๗ เป็นวันที่ ๑๔๔๔๗ ในรัชกาล
 รัชสมัยนี้

พระธรรมนูญศาลยุติธรรม

รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๗

หมวดที่ ๑

ว่าด้วยศาลยุติธรรม

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ ให้เรียกว่า
 พระธรรมนูญศาลยุติธรรม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๗
 ให้ใช้ได้แต่ในส่วนศาลที่ได้บ่งนามไว้ในพระ
 ราชบัญญัติ

มาตรา ๒ ในกระทรวงยุติธรรมให้มีเสนา
 บัติเป็นประธาน เพื่อจะได้บังคับดูแลแก้ไขการ
 ราชของในคดีแต่รับผิดชอบให้การพิจารณาแต่
 พินิจพิจารณาเป็นไปโดยสดวกและเป็นยุติธรรม มีหน้า
 ที่แพนทหนึ่งต่างหาก จาก การ พิจารณาแต่

พิพากษาคดีนั้น แต่ให้มีเจ้าพนักงานสำหรับ
 กระทรวง ตามสมควร แต่การที่จะตั้งหรือ
 จะเลิกนั้นจะเปลี่ยนผู้พิพากษาศาลยุติธรรม เป็น
 หน้าที่ของเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม จะต้อง
 นำขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณา

มาตรา ๓ สรรพคดีทั้งปวง ซึ่ง ตาม กฎหมาย
 เดิมได้ พิจารณาอยู่ใน กระทรวง ต่าง ๆ แต่มีชื่อ
 ศาลต่าง ๆ คือ ศาล นคร บาง ๑ ศาล แพ่ง
 เกษม ๑ ศาล แพ่ง กวาง ๑ ศาล อาญา นอก ๑
 ศาล อุตสาหกรรม มหาตไทย ๑ ศาล กรม นา ๑
 ศาล กรม ท้า ซ้าย ๑ ศาล กรม ท้า ขวา ๑ ศาล
 คดีต่าง ประเทศ ๑ ศาล ราช ตระกูล ๑ ศาล
 มรฎก ๑ ศาล สรรพากร ๑ ศาล ขบวนการ ๑
 รวมทั้ง ศาล ฎีกา ด้วย เป็น ๑๕ ศาล กับ ศาล
 ฝ่าย พระราชวัง บวร ที่ ตั้ง อยู่ใน กรุง เทพ ฯ ได้
 พิจารณา คดี ทั้ง ปวง แต่ ขึ้น อยู่ แก่ อธิบดี กรม
 ต่าง ๆ นั้น ให้ ยก คดี เหล่า นั้น กับ ผู้ พิจารณา
 ตระดาการ ใน กระทรวง แต่ ศาล ทั้ง ปวง มารวม
 ยัง ศาล สติยศ ยุติธรรม ที่ ได้ ตั้ง ขึ้น เป็น กระทรวง
 ใน อยู่ ได้ บังคับ บัญชา เป็น แห่ง เดียว กัน

มาตรา ๔ ศาลทั้งปวง ซึ่ง ตาม ขนบธรรมเนียม
 เดิมมีชื่อต่าง ๆ ตั้งที่ไว้ได้ใน มาตรา ๓ นั้น
 ให้ยกเลิกเสียคงให้แบ่ง ศาล ทั้ง ปวง เป็น ศาล
 ฎีกา แพนท ๑ รับผิด ชอบ ตัก พระบาท สมเด็จ

พระเจ้าอยู่หัว แต่ที่ขึ้น อยู่ใน กระทรวงยุติธรรม
 อีก ๒ แขนก คือ ศาลสถิตย์ยุติธรรม กรุงเทพฯ ๑
 แขนกหนึ่ง ศาลหัวเมือง แขนกหนึ่ง ส่วน
 ศาลหัวเมืองนั้น ให้แบ่งไปตาม ความใน พระ
 ธรรมนุญศาลหัวเมือง ส่วนศาลใน กรุงเทพฯ ๑
 ให้แบ่งเป็น ๕ ศาล คือ ศาลอุทธรณ์ ๑ ศาล
 พระราชอาญา ๑ ศาลแพ่ง ๑ ศาลต่างประเทศ ๑
 ศาลเบริษัท ๑ รวมเป็น ๕ ศาลเท่านั้น
 ๕ ๖ ๗ ๘ ๙
 มาตรา ๕ คดีทั้งปวง ที่ ราษฎร จะ ทูลเกล้าฯ
 ถวายฎีกาได้ คือ ใน การกล่าวโทษ หรือ คัดค้าน
 คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ อย่าง ๑ หรือ กล่าวโทษ
 เสนาบดีเจ้ากระทรวงทั้งปวง ใน ข้อ ที่ เกี่ยว
 ด้วยหน้าที่ ราชการ ซึ่ง ห้ามไม่ให้ พ้อง ร้อง ยัง ไร
 ศาลได้ อย่าง ๑ ก็ให้ ทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา
 ใน ข้อ ความ ร้อง ทุกชั้น

หมวดที่ ๒

ว่าด้วยศาลฎีกา

มาตรา ๖ ศาลฎีกาซึ่งได้ตั้งขึ้นโดย พระ
 บรมราชา นุญาตนั้น ให้เป็น ศาลสูง สุดใน การ
 พิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง จะมีกรรมการ
 ที่คน แล้วแต่ที่ ทรง พระกรุณา โปรดเกล้าฯ
 เมื่อ กรรมการ ประชุมพร้อม กันไม่น้อยกว่า ๓ จึง
 เป็น องค์คณะ ครองคดี ศาลฎีกาได้ แต่ถ้าความ
 เรื่องใด มีปัญหาตามที่กฎหมาย หรือ มีข้อ

สงสัยอันใดใน กระบวน พิจารณา พิพากษา แด
 กรรมการ ศาลฎีกา เห็นสมควร ที่จะ นำ ความ ขึ้น
 กราบ บังคม ทูล พระกรุณา ขอ พระราชทาน พระ
 บรมราช วินิจฉัย ก็ให้ศาลฎีกา มีอำนาจ นำ
 ความขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณาได้ ก่อนพิพากษา
 คดีนั้น ๆ

มาตรา ๗ คำพิพากษา ของศาลฎีกาที่ได้
 พิพากษาเสร็จเด็ดขาดไปแล้วในคดีเรื่องใด ห้าม
 ไม่ให้คู่ความ ทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา ชั้นที่ ๒ อีก

หมวดที่ ๓

ว่าด้วยอำนาจศาลแผนพิพากษา

ใน ศาลสถิตย์ยุติธรรม กรุงเทพฯ ๑

มาตรา ๘ ให้ศาลอุทธรณ์ใน กระทรวง
 ยุติธรรม มีอำนาจ พิจารณา แดพิพากษาคดีได้
 ตาม ข้อ ความ ที่ ได้กำหนดไว้ ใน พระราช บัญญัติ

วิธีพิจารณา ซึ่งเกี่ยวข้องกับศาลอุทธรณ์ทุกประการ

มาตรา ๙ ผู้พิพากษา ซึ่ง จะ พิจารณา แด
 พิพากษาคดีชั้น อุทธรณ์ ให้มีจำนวน ตั้งแต่
 ๒ คน ขึ้นไปจึง จะ เปน องค์คณะได้

มาตรา ๑๐ ให้ศาล พระราช อาญามีอำนาจ
 ที่จะ พิจารณา แดพิพากษาคดีอาญา ทั่วไป ตลอด
 พระราช อาณาเขต ตาม ข้อ ความ ที่ ได้กำหนด
 ไว้ ใน พระราช บัญญัติ วิธีพิจารณา ซึ่ง เกี่ยว
 ด้วย ศาล พระราช อาญา ทุก ประการ

มาตรา ๑๑ ให้ศาลแพ่ง มีอำนาจพิจารณา
แต่พิพาทภาคีแพ่งทั่วไป ตลอดพระราชอาณา
เขตร์ ตามข้อความที่ได้กำหนดไว้ในพระราช
บัญญัติวิธีพิจารณา ซึ่งเกี่ยวข้องกับศาลแพ่งทุก
ประการ

มาตรา ๑๒ ให้ศาลต่างประเทศมีอำนาจ
พิจารณาแต่พิพาทภาคีทั้งปวง เมื่อคนในบังคับ
ต่างประเทศซึ่งมีสัญญาทางพระราชไมตรีพิเศษ
เป็นคู่ความ ตามข้อความที่ได้กำหนดไว้ใน
พระราชบัญญัติวิธีพิจารณา สำหรับศาลแพ่ง
แต่ศาลอาญาทุกประการ แต่ตามที่เสนาบดี
กระทรวงยุติธรรม จะกำหนดให้เป็นครั้งคราว
เฉพาะคดีนั้น ๆ ด้วย

มาตรา ๑๓ ผู้พิพากษาซึ่งจะพิจารณาคดี
ทั้งปวงในศาลพระราชอาญา ศาลแพ่ง ศาล
ต่างประเทศ ทั้งสามศาล ตามมาตรา ๑๑. ๑๒.
มาตรา ๑๒. ให้มีจำนวนตั้งแต่สองคนขึ้นไป
จึงจะเป็นองค์คณะ แต่ถ้านั่งพิจารณาคดีด้วย
แล้ว ให้มีอำนาจพิพากษาได้ตามพระบรมมณูญ
ศาลหัวเมืองซึ่งได้ดำทับชั้นผู้พิพากษาไว้ในการ
พิพากษาคดีทั้งปวง

มาตรา ๑๔ ให้ศาลปรีดิ์ภามอำนาจพิจารณา
พิพาทความในจังหวัดกรุงเทพ ฯ ตามที่กล่าว
ไว้ในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณา ซึ่งเป็นความ
มะโนสำเว้ทุกประการ แต่มีอำนาจได้ตลอด
ความอาญาที่ศาลทิ้งหลาย ในพระบรมมณูญนี้
ชำระได้

มาตรา ๑๕ ศาลปรีดิ์ภามาจะควรมีกี่ศาล
แต่กำหนดเขตร์อย่างไร ให้แล้วแต่เสนาบดี
กระทรวงยุติธรรม จะกำหนดเป็นครั้งคราว และ
ผู้พิพากษาประจำศาลปรีดิ์ภานั้น ให้มีตั้งแต่
คนหนึ่งขึ้นไปในศาลหนึ่ง ก็เป็นองค์คณะได้

หมวดที่ ๔

ว่าด้วยศาลหัวเมือง

มาตรา ๑๖ พระบรมมณูญศาลหัวเมืองนี้
ให้ใช้ได้ ในหัวเมืองมณฑลกรุงเทพ ฯ แต่
ในมณฑลกรุงเก่า มณฑลจันทบุรี มณฑล
ชุมพร มณฑลนครไชยศรี มณฑลนครราชสีมา
มณฑลนครสวรรค์ มณฑลนครศรีธรรมราช
มณฑลปาจิณบุรี มณฑลพายัพ มณฑลพิษณุ
โลก มณฑลภูเก็ต มณฑลราชบุรี แต่ใน
มณฑลหรือเมืองอื่น เมื่อเสนาบดีกระทรวง
ยุติธรรม จะได้รับพระบรมราชานุญาตประกาศ
ให้ใช้

มาตรา ๓๗ นอกจาก ศาลพิเศษ ซึ่งโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งขึ้น เฉพาะแก่ พระราชบัญญัติ หรือ ราชการ อย่างใดใน หัวเมืองนั้น ให้มีศาลประจำ สำหรับพิจารณา คดีตาม หัวเมือง เป็น สาม ชั้น โดยลำดับ กัน ดังนี้ คือ

- ๑ ศาล มณฑล
- ๒ ศาล เมือง
- ๓ ศาล แขวง

แต่ ศาลพิเศษ ซึ่ง จะ ตั้งขึ้น ใน มณฑล เป็น ครั้ง เป็น คราว

มาตรา ๓๘ ศาล ประจำ ทั้ง สาม ชั้น นี้ จะ ควร ตั้ง ณ ที่ใด ๆ ให้เสนาบดีกระทรวง ยุติธรรม พิจารณา หัก ตามสมควร แก่ ราชการ แล้ว กราบ บังคม ทูล พระกรุณา เมื่อได้รับ พระราชทาน พระบรม ราชานุญาต แลได้ ประกาศ แก่ มหาชน ให้ทราบ แล้ว ก็ให้ ตั้งได้

มาตรา ๓๙ ศาล มณฑล ต้อง มี ผู้พิพากษา ประจำ ตำแหน่ง คณะหนึ่ง คือ อธิบดีผู้พิพากษา ศาล มณฑล กับ ผู้พิพากษาอื่น อีก รวมกันทั้งสิ้น ไม่ต่ำกว่า สอง นาย จึง จะ เป็น องค์ คณะ ที่ จะ พิจารณา แล พิจารณา คดีได้ เต็ม อำนาจศาล ศาล เมือง ก็ต้องมี ผู้พิพากษาคณะหนึ่งคือ ผู้พิพากษา ศาล เมือง กับ ผู้พิพากษาอื่น รวมกันไม่ต่ำกว่า สอง นาย จึง จะ เป็น องค์ คณะ แล พิจารณา พิจารณา คดีได้ เต็ม อำนาจศาล เมือง แต่ ศาล แขวง นั้น มีตำแหน่ง ผู้พิพากษา แต่ ศาล ตะ นาย

เมื่อ ผู้พิพากษาไม่ สามารถ จะ นั่ง พิจารณา ความให้ครบ คณะได้ เช่น ผู้พิพากษา บาง คน บวญ หรือ ลา หรือ นั่งไม่ได้ เพราะ เกี่ยว ของ กับ คดี เรื่อง นั้น เป็น ต้น ก็ให้ ผู้พิพากษา ที่ใด นั่ง พิจารณา นั้น มี อำนาจ เชิญ ข้าราชการ ชั้น ตัญญาบัตร คนใด คนหนึ่ง มา นั่ง เป็น ล่ารอง ผู้ พิจารณา เพื่อให้ครบ คณะได้ แต่การที่จะทำดังนี้ ต้อง ทำ เมื่อ เป็น การ ด่วน แล เป็น การ จำ เป็นต้อง หมาย เหตุไว้ ใน คดี นั้น ด้วย

เมื่อ ผู้พิพากษาได้เชิญ คนอื่น มา นั่งพิจารณา คดีด้วย ตั้ง ที่ว่า มา ข้าง บน นั้น แล้ว ต้อง ให้ รายงาน เข้ามา ขอ อนุญาต ต่อ เสนาบดี กระทรวง ยุติธรรม โดยทันที แต่ใน ระหว่าง ที่ยังไม่ได้รับ ตอบ ไม่ต้อง รอ การ พิจารณาไว้ คอย ถ้า ภายหลัง ได้รับ อนุญาต จาก เสนาบดี กระทรวง ยุติธรรม การ สิ่งใด ที่ ศาล ทำไป แล้ว ก็ใช้ ได้ แต่ ถ้า เสนาบดี กระทรวง ยุติธรรม ไม่ อนุญาต แล้ว คดี เรื่อง นั้น ต้อง ตั้ง ขึ้น พิจารณา ใหม่

มาตรา ๔๐ ศาล มณฑล บังคับ คดี ได้ ตาม อำนาจ ศาล ดลยต เขต มณฑล เทศาภิบาล ซึ่ง ตั้ง ศาล นั้น ศาล เมือง บังคับ คดี ตาม อำนาจ ได้ แต่ใน เขต เมือง ที่ ตั้ง ศาล แล ศาล แขวง บังคับ คดี ตาม อำนาจ ได้ แต่ใน ท้อง ที่ ซึ่ง เสนาบดี กระทรวง ยุติธรรม จะ กำหนด แขวง ให้จำ กัดว่า มาก น้อย เท่าใด ก็ได้

หมวดที่ ๕

ว่าด้วยอำนาจผู้พิพากษาศาลหัวเมือง

มาตรา ๒๑ ผู้พิพากษาสำหรับพิจารณาแ
พิพากษาคดีตาม หัวเมือง มีตำแหน่ง โดยลำดับ
กันเป็น ๒ ชั้น คือ

ผู้พิพากษาชั้นที่ ๑

ผู้พิพากษาชั้นที่ ๒

มาตรา ๒๒ ผู้พิพากษาชั้นที่ ๒ มีอำนาจ
ดังนี้ คือ

ข้อ ๑ ที่จะ ออกหมาย หรือ สั่งให้จับได้

ข้อ ๒ ที่จะ บังคับส่งตัวคนไปต่างแขวง

ข้อ ๓ ที่จะ ออกหมาย หรือ มีคำสั่งให้คน

ของกลาง

ข้อ ๔ ที่จะ ออกหมาย เรียกคู่ความ แล
พยานในคดีซึ่ง มีอำนาจ ที่จะ พิจารณาได้

ข้อ ๕ ที่จะ ได้ ส่วนคดีมีโทษ หดง

ข้อ ๖ ที่จะ พิจารณาพิพากษาคดี มีโทษ
หดง ชนิดโทษ เพียง อาญาจำไม่เกิน เดือน หนึ่ง
หรือ ปรับใหม่ไม่เกิน สอง ร้อย บาท หรือ โบาย
เด็ก ด้วยไม่เรื้อวไม่เกิน ยี่สิบ ที

ข้อ ๗ ที่จะ พิจารณาพิพากษาความแพ่ง
ซึ่ง ทุนทรัพย์ หรือ เบี้ยปรับไม่เกิน สอง ร้อย บาท

มาตรา ๒๓ ผู้พิพากษาชั้นที่ ๑ มีอำนาจ
ดังนี้ คือ

ข้อ ๑ บรรดาอำนาจที่มีในผู้พิพากษาชั้น
ที่ ๒ ก็ทำได้

ข้อ ๒ ที่จะ พิจารณา แลพิพากษาคดีมีโทษ
หดงที่ อาญาจำไม่เกิน หก เดือน หรือ เบี้ยปรับ
ไม่เกิน พัน บาท

ข้อ ๓ ที่จะ พิจารณา แลพิพากษาความแพ่ง
ซึ่ง ทุนทรัพย์ หรือ เบี้ยปรับไม่เกิน พัน บาท

มาตรา ๒๔ ผู้พิพากษาจะมีอำนาจ ตามที่
ได้ว่ามานี้ เฉพาะ แต่ เมื่อได้ อยู่ใน ตำแหน่ง ได้
บังคับคดีใน ศาลใด ๆ

หมวดที่ ๖

ว่าด้วยอำนาจศาลหัวเมือง

มาตรา ๒๕ ศาลแขวง มีอำนาจที่จะ พิจารณา
แลพิพากษาคดีเพียง เท่า อำนาจ ในตำแหน่ง
ของ ผู้พิพากษานั้น หรือ ต่ำกว่า นั้น ตาม แต่
เสนาบดีกระทรวงยุติธรรม จะ กำหนดให้ว่า

มาตรา ๒๖ ศาลเมือง มีอำนาจดังนี้ คือ

ข้อ ๑ ถ้าคดีที่ มาถึง ศาลเมือง ไม่เกิน
อำนาจในตำแหน่ง ผู้พิพากษา ผู้พิพากษาใน ศาล
เมือง จะ แยกกัน พิจารณา แลพิพากษาคดีที่อยู่
ในกำหนด อำนาจ ตำแหน่ง ของ ตนเรื่อง ละคนก็ได้

ข้อ ๒ ถ้าคดีที่ มาถึง ศาลเมือง เกินกว่า
อำนาจในตำแหน่ง ผู้พิพากษา ก็ให้ ผู้พิพากษา
ศาลเมือง รวม เป็น คณะ พร้อมกัน มีอำนาจที่

จะพิจารณาแลพิพากษาคดี โดยกำหนด ดังนี้ คือ

ประการ ๑ ความแพ่ง ทูททรัพย์ ไม่เกิน ห้าหมื่น บาท

ประการ ๒ ความ มีโทษ หลวง โดยกำหนด โทษ เหล่านี้ คือ

ฐาน ๑ จำไม่เกิน สิบปี

ฐาน ๒ เขียนไม่เกิน สามสิบที่

ฐาน ๓ ปรับไม่เกิน ห้าหมื่น บาท

มาตรา ๒๗ ศาล มณฑล มี อำนาจ ดังนี้ คือ

ข้อ ๑ ที่จะ พิจารณาพิพากษา คดีทั้งปวงได้ ทุก บท กฎหมาย

ข้อ ๒ ที่จะ พิจารณาพิพากษา ความ อุทธรณ์ ศาล ต่ำ ใน มณฑล นั้น ตามที่ เสนอบัดั กระทรวง ยุติธรรม จะ กำหนดให้

หมวดที่ ๗

ว่าด้วยข้าหลวงพิเศษ

มาตรา ๒๘ ข้าหลวง พิเศษ จัด การ ศาล ยุติธรรม ใน หัว เมือง นั้น คือ

๑ ผู้ที่ ได้ ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งให้ เป็น ข้าหลวง พิเศษ

๒ ผู้เป็น ต้นแห่ง ข้าหลวง สำเร็จ ราชการ มณฑล

๓ ผู้ว่า ราชการ เมือง ที่ เสนอบัดั กระทรวงมหาดไทย มี อำนาจ ตั้งได้ ใน มณฑล ละคน หนึ่ง

ข้าหลวงพิเศษที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งนั้น มีอำนาจทั่วทุกหัวเมือง

ข้าหลวงพิเศษที่เป็นเทศาภิบาล แต่ที่เป็นผู้ว่าราชการเมือง มีอำนาจเฉพาะแต่ในมณฑลนั้น

มาตรา ๒๙ ข้าหลวงพิเศษทั้ง ๓ อย่างตามในมาตรา ๒๘ นั้น มีอำนาจพิจารณาแลพิพากษาความได้ทุกชนิด แลข้าหลวงพิเศษที่ทรงพระกรุณาโปรดตั้ง มีอำนาจพิจารณาแลพิพากษาความได้ในทุกหัวเมือง แต่ข้าหลวงพิเศษที่เป็นเทศาภิบาลแต่ที่เป็นผู้ว่าราชการเมือง มีอำนาจพิจารณาแลพิพากษาความได้เฉพาะในมณฑลนั้น

เมื่อข้าหลวงพิเศษผู้ใดผู้หนึ่งตั้งที่กล่าวมาแล้วได้พิพากษาคดีเรื่องหนึ่งเรื่องใดไปคู่ความอุทธรณ์ไม่ได้ ต้องทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาที่เดียว

หมวดที่ ๘

ว่าด้วยอำนาจบังคับบัญชา

มาตรา ๓๐ ผู้พิพากษาซึ่ง เป็นอธิบดีหรือเป็นประธานในศาลใด เป็นผู้รับผิดชอบที่จะรักษาบรรดาการในศาลนั้นให้เรียบร้อยถูกต้องตามแบบแผน และมีอำนาจที่จะตั้งจะปลด เบียดขับ และ บังคับ บัญชา พนักงานในศาลนั้นได้ทุกตำแหน่ง

มาตรา ๓๑ ผู้พิพากษาที่เป็นผู้รับผิดชอบ
ตั้งที่ได้กล่าวมาในมาตรา ๓๐ มีหน้าที่ดังนี้ อีกคือ

ข้อ ๑ ที่ตรวจตราคดีเคอให้การในศาล
ที่อยู่บังคับเป็นไปโดยเรียบร้อย

ข้อ ๒ เป็นที่หาฤๅความขัดข้องของผู้
พิพากษาอื่น

ข้อ ๓ ที่จะเรียกรายงานการคดี แด่การ
ศาลที่อยู่บังคับ

ข้อ ๔ ที่จะปรึกษาหาฤๅด้วยเจ้าหน้าที่
อื่น ๆ ในการที่จะจัดตั้งรักษาการศาลให้
เรียบร้อย

ข้อ ๕ ที่จะทำรายงานการคดีส่งมาตาม
ระเบียบ

มาตรา ๓๒ ข้าหลวงพิเศษจัดการศาลหัวเมือง
มีอำนาจบังคับผู้พิพากษาในหัวเมือง เรื่อง การ
จัดศาล แด่การพิจารณาพิพากษาคดี เมื่อผู้
พิพากษาเห็นสมควรแล้ว มีอำนาจขอให้
ข้าหลวงพิเศษออกคำสั่งนั้น เป็นตายดักษณ
อักษร เช่น ชื่อข้าหลวงพิเศษนั้น ๆ ได้

คำสั่งของข้าหลวงพิเศษซึ่งที่ได้กล่าวมาแล้ว
นั้น ให้เสนาบดีกระทรวงยุติธรรม มีอำนาจ
ยกถอนได้

หมวดที่ ๙

ว่าด้วยอัยการ

มาตรา ๓๓ ให้มีอัยการไว้สำหรับเป็น ทนาย
แผ่นดิน แทนรัฐบาลในศาลทั้งปวง กรมอัยการ
ในกรุงเทพมหานคร ให้ชั้นอยู่ในกระทรวง
ยุติธรรม อัยการหัวเมืองให้ชั้นอยู่ในกระทรวง

เจ้าหน้าที่ซึ่งรักษาราชการ เมือง แด่ มณฑล นั้น

มาตรา ๓๔ วิธีตั้งพนักงาน อัยการ นั้น ใน
กรุงเทพมหานคร ตำแหน่งเจ้ากรม แด่ ปลัด
กรม อัยการตั้งโดยพระบรมราชานุญาต พนักงาน
อัยการในกรุงเทพฯ เจ้ากรม อัยการ เป็นผู้จัด
ตั้งโดยได้รับอนุมัติของเสนาบดี กระทรวง
ยุติธรรม พนักงานอัยการในหัวเมืองต่าง ๆ
นั้น เสนาบดีเจ้ากระทรวงที่รักษาราชการ เมือง
ตั้งยกกระบัตร์ มณฑล แด่ ยกกระบัตร์ เมือง ข้าหลวง
สำเร็จราชการ มณฑล จัดตั้งตำแหน่ง พนักงาน
อัยการที่รอง แด่ ยกกระบัตร์ ดัง มา

มาตรา ๓๕ อัยการ มีหน้าที่รับว่าคดีใน
ประเภทต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในคดีแพ่ง เรื่องหนึ่ง เรื่องใดซึ่ง เกี่ยว
กับรัฐบาล

ข้อ ๒ ในคดีแพ่งแลอาญา ซึ่งข้าราชการ
ต้องถูกฟ้องในเรื่อง การที่ได้ทำไป ในหน้าที่ซึ่ง
เห็นสมควรที่ อัยการ จะว่าต่าง ข้าราชการ นั้น

ข้อ ๓ เป็นโจทก์ในคดีอาญามีโทษ หดวง

ข้อ ๔ ในคดีอาญาที่มีโทษ เมื่ออัยการ
เห็นควร จะรวมเป็นโจทก์ด้วยก็ได้ หรือเมื่อ
โจทก์ละทิ้งคดีเสีย อัยการ มีอำนาจที่จะเป็น
โจทก์ได้เอง

ข้อ ๕ ในคดีที่ศาลได้ส่งลงมาให้ฟ้อง
ยังศาลสูง อัยการ มีอำนาจที่จะสั่งให้ศาล
ได้ส่งลง ฟังพยานต่อไปอีกได้ หรือ อัยการ จะสั่ง
ให้ศาลได้ส่งพิจารณาพิพากษาเสียเอง ตาม
อำนาจมาก แด่น้อยของศาลได้ส่งลงนั้นก็ได้

ข้อ ๖ ในคดีที่ราษฎรผู้หนึ่งผู้ใด จะฟ้องคดีนั้นเองไม่ได้ โดยกฎหมายห้าม อัยการมีอำนาจรับตรวจข้อความนั้นแล้ว เป็นโจทก์ได้

ข้อ ๗ อัยการ มีอำนาจที่จะถอนฟ้องคดีที่อัยการเป็นโจทก์ หรือจะไม่ฟ้องคดีที่ศาลได้ส่งลงให้ฟ้องก็ได้ แต่อัยการต้องแจ้งความนั้นไว้ให้ศาลทราบ

มาตรา ๓๖ กองกระทรวงแลดำรงภูธรจะมีอำนาจเป็นโจทก์ในศาลได้เพียงไร ในคดีอาญา ให้เสนาบดีกระทรวงยุติธรรม มีอำนาจออกกฎข้อบังคับ

มาตรา ๓๗ ถ้ากระทรวงหนึ่ง กระทรวงใดจะตั้งเจ้าพนักงานไปว่าความ ให้มีตราส่งมายังกระทรวงยุติธรรม เพื่อจะได้ส่งไปยังศาลแล้วให้ถือว่าเจ้าพนักงานผู้นั้น มีอำนาจเหมือนอัยการใน ความเรื่องนั้น

ว่าด้วย

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความแพ่ง

รัตนโกสินทร ศก ๑๙๓๗

หมวดที่ ๑

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความแพ่ง รัตนโกสินทร ศก ๑๙๓๗

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้ในโรงศาลทั้งปวงทั่วไปตลอดพระราชอาณาเขตร์ ยก

เว้นไว้แต่ในศาลพิเศษ ซึ่งมีข้อบังคับสำหรับศาลนั้นไว้แล้ว แต่ในศาลที่มีธรรมเนียมในศาลมาใช้เป็นกฎหมายอยู่จะไม่ใช่ตามกพิจารณานี้ก็ได

หมวดที่ ๒

ว่าด้วยอำนาจศาล

มาตรา ๓ คดีที่ได้พิพากษาเด็ดขาดแล้วห้ามไม่ให้มา รื้อ ร้อง ฟ้อง กันอีก

มาตรา ๔ ผู้ซึ่งกระทำการตามหน้าที่ของผู้พิพากษา มีข้อห้ามไม่ให้กระทำการนั้นเป็นอันขาด ในข้อที่กล่าวต่อไปนี้ คือ

- ๑ ถ้าผู้พิพากษานั้นเป็นสามี ผิด ประโยชน์ที่ใดที่เสียเกี่ยวของ อยู่ในคดีนั้นด้วยก็ดี
- ๒ หรือถ้าเป็นญาติของคู่ความฝ่ายใด ๆ โดยทางสายโลหิตสืบตระกูลต่อกัน หรือโดยทางเป็นลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงภายใน ๓ ชั้นก็ดี หรือเป็นจรรยาเกี่ยวพันกันโดยทางแต่งงานนับได้เพียง ๒ ชั้นก็ดี

๓ หรือถ้าเป็นผู้ที่ใดเบียดเบียนพยานโดยที่ใดรู้ได้เห็น หรือโดยเบียดเบียนอำนาจการพิเศษที่เกี่ยวข้อง ในคดีนั้นก็ดี ในข้อหนึ่งข้อใดเหล่านี้ต้องห้ามไม่ให้เป็นผู้พิพากษาในคดีนั้นเป็นอันขาด

มาตรา ๕ เมื่อโจทก์จำเลยมาถึงศาลพร้อมกันใดเมื่อใด ให้ผู้พิพากษามีอำนาจว่ากล่าวเปรียบเทียบให้คู่ความปรานีปรานคมยอมกันได้